

NEDOMINĒT PĀR DABU

LSM KULTŪRAS
ŽURNĀLISTE
KALIFORNIJĀ
EVA JOHANSONE

biezpiena, kas aizmirsti ledusskapī. Piedomāju, lai ēdiens ir no Latvijas, Baltijas, Skandināvijas. Ir tāds ekoloģisks princips: pārtiku iegūt no vietām, kas atrodas 100 kilometru rādiusā, tādējādi atbalstot vietējos zemniekus un mazinot izmešus, kas rodas, transportējot produktus tūkstošiem kilometru. Nav jākrīt galējībās, bet var piedomāt – kas sezonāls.

Ļoti patik fermentēt – veselīgi un ekonomiski. Ja kāds dārzenis vairs nav tik stingrs un kraukšķīgs, metu iekšā burciņā ar fermentu – kāpostus, redīsus, burkānus, brokoļus, puķkāpostus. Arī kāpostu kaceņus un lapas – tā samazina pārtikas atkritumus.

«Rūpes par vidi ir kā likumsakarīga dzīvesziņa, kas nāk no ģimenes, apkārtējās sabiedrības – nepiesārņot, nedarīt pāri otram, pazīt dabu sev apkārt, sargāt vērtīgo. Padziļināti par šiem jautājumiem aizdomājos, studējot filozofiju ASV ekofeminisma kursā – kādēļ nemitīgi cenšamies dominēt pār kādu? Cik neveselīgi tas ir dabai, politikai, attiecībām starp dzimumiem, dažādām izcelsmēm.

Man ir labs stāsts no ekofeminisma kursa. Eksāmena dienā profesore mūs, studentus, aizveda uz lauku fermu, kurā pārrunājām pusgada garumā apgūto. Nobeigumā profesore aicināja mūs paņemt mazus ķebļišus, doties uz aitu aploku un izretināties. Mūs instrūēja nekustīgi sēdēt vismaz 15 minūtes, lai nokārtotu eksāmenu. Jau pēc brīža aitas sāka mūs ziņkārīgi ielēnēt. Sēžot uz ķebļišiem, bijām viņu acu augstumā, un drīz vien aitas nekautrīgi spiedās klāt, jutu, ka kursabiedri jūtas nekomfortabli, taču, tiklīdz pakustējāmies, aitas lēca atpakaļ. Tobrīd apjautu, ka runāt un rakstīt par savu un dabas vienlīdzību ir viens, bet atrasties kaut 15 minūtes stāvoklī,

kurā esi līdzvērtīgs, nedominējošs, – pavisam kas cits! Bērniņa Latgales vecmāmiņai ganĶiju aitas, tāpēc šis pārbaudījums nešķita grūts, taču tobrīd skaudri apziņājos, cik neierasti ir būt kopā ar dabu, nevis – virs tās. Pirms septiņiem gadiem intervēju bezatkritumu dzīvesveida popularizētāju Beu Džonsoni, un mani arvien iedvesmo viņas stāstītājs par to, kā viņa no Francijas pārcēlās uz ASV un, kamēr meklēja mājokli, gandrīz visu iedzīvi bija aizvedusi uz mantu glabātuvī. Tikmēr viņa ar ģimeni mitinājās pagaidu mājoklī, iztiekot ar minimumu: «Pēkšņi mēs sapratām vienkāršas dzīvošanas laimi. Mantas aizņēma tik daudz telpas, tik daudz mūsu laika. Beidzot varējām uzelpot! Izrādījās, ka mums nevajag visas tās lietas. Kas nav mazsvarīgi – arī attiecības ģimenē uzlabojās. Mēs nepavadījām laiku pie televizora vai iepērkoties, bet savstarpēji komunicējot. Biežāk gājām ciemos pie draugiem, devāmies pārgājienos un piknikos. Tas bija sākums

MĀJAS TĪRĪŠANAI PIETIEK AR ETĪKI, dzeramo sodu un dabiskām šķīdrajām ziepēm.

vienkāršākai un laimīgākai dzīvošanai.» Viņas teiktais aizkustināja. Pērciet nepieciešamāko, liekas mantas ir slogs dabai, pašiem un psiholoģiskajai labklājībai. Starp citu, arī mājas tīrīšanai pietiek ar etīki, dzeramo sodu un dabiskām šķīdrajām ziepēm. Man pašai ir grūti atteikties no lidošanas, arī šobrīd atrodoš Santabarbarā. Vēl – no lampiņām tumšajā sezonā, jo tās rada mājīgumu un gaismu. Taču es dzīvoju netālu no Vidzemes tirgus un beziepakoājuma veikala *Burka*, tādēļ iepērkos bez liekas plastmasas. Mājās mums nav ledusskapja – gandrīz deviņus mēnešus Latvijā ir vēss laiks, pietiek, ja dārzenus, piena produktus noliekam groziņā uz balkona. Vasaras mēnešiem ir mazs ledusskapītis, kur ielikt pienu. Tā samazinām pārtikas atkritumus, jo ēdam svaigu, nav savītušu salātu vai sapeļējuša

Cenšamies ģimenē izvairīties no plastmasas traukiem, pannām ar modernajiem pārklājumiem, iepakojumiem. Arī pašu veselības dēļ – mikroplastmasa nu jau ir visur un visos, bet varam vismaz censties to maksimāli samazināt. Dzīvojot Rīgas centrā, visur lielākoties varu tikt ar kājām, velosipēdu vai sabiedrisko transportu. Arī uz Liepāju, Cēsīm, Valmieru, Daugavpili dodamies ar vilcienu, jo ir lēti un ērti ar bērniem.

Domājot lielākos mērogos, Latvijā ļoti svarīgi ir nepalīcināt meža ciršanas apjomus. Arvien aktuālāka pasaulē kļūst atslēgšanās no digitālajām ierīcēm – meža gaiss, pastaigas ir zelta vērtē. Tie nav jācērt, jāizpārdod, jāizsaimnieko. Koki ir nenovērtējami mūsu pašu veselībai. >>>

